

1. Конрад, Н.И. Японская литература в образцах и очерках. / Конрад Н.И. – [Ре-принт. изд.]. М.: Наука, 1991. – 562 с. – (Б-ка отеч. востоковеда); 2. 「鷗外とゲーテ」 // 國文學誌 / 森鷗外を読むための研究事典 – 學燈社 – 1998年1月号、第43卷1号; 3. Иванова Г.Д. Мори Огай / Иванова Г.Д. – М.: Наука, 1982. – 246 с. – (серия «Писатели и ученые Востока»); 4. Гете Й.В. Страдания юного Вертера // Гете Й.В. Собрание сочинений в десяти томах. М. : Художественная литература, 1976. – т. 6. – 480 с.; 5. Гете Й.В. Клавиво // Гете Й.В. Собрание сочинений в десяти томах. М. : Художественная литература, 1976. – т. 4. – 496 с.; 6. Мори Огай. Дикий гусь; Танцовщица; Рассказы; Симадзаки Тосон. Нарушенный завет. М. : Худож. лит., 1990 – 526 с.; 7 Мори Огай. Блуждания // Иванова Г.Д. Мори Огай / Иванова Г.Д. – М.: Наука, 1982. – 246 с. – с. 138 – 152.

О. Кирик,

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

КАЗКОВІ МІФОЛОГІЧНІ ПЕРСОНАЖІ В СИСТЕМІ ПЕРВІСНИХ ВІРУВАНЬ ЯПОНЦІВ

У статті розглядаються первісні вірування японців та національна релігія синто на ранньому етапі свого розвитку як джерело міфологічних персонажів японських народних казок.

Ключові слова: японські народні казки, міфологічні персонажі, синто, первісні вірування, народна демонологія

В статье рассматриваются первобытные верования японцев и национальная религия синто на раннем этапе своего развития как источник мифологических персонажей японских народных сказок.

Ключевые слова: японские народные сказки, мифологические персонажи, синто, первобытные верования, народная демонология

In the article the primitive beliefs of Japaneses and national religion of Shinto on the early stage of the development as a source of mythological characters of the Japanese fairy-tales are examined.

Key words: Japanese folk tales, mythological characters, Shinto, primitive beliefs, folk demonology

Останні роки світ переживає своєрідний «японський бум». Давно вже стали візитівкою Японії такі слова, як «кікебана», «сакура», «чайна церемонія», «кімоно», «самурай», «саке» тощо. Цей перелік можна продовжувати – настільки увійшли у

вжиток японські реалії. Надсучасні японські технології у різних галузях промисловості вражають уявлення, японські товари стали еталоном якості, а сучасна молодь із захопленням читає сучасну японську літературу і комікси *манга*, дивиться *аніме*, смакує японську кухню тощо. Вражає багатогранність та різноманітність японської національної культури, яка вже добре znana в усьому світі. Проте відтоді як європейська цивілізація «відкрила» для себе самотню та екзотичну культуру «Країни сонця, що сходить», Японія не втратила своєї загадковості й чарівності. Сама Японія уособлює «п'ятнадцятий камінь саду Рьоандзі», як написав про неї В. Цетов, і приховує свої таємниці від чужих очей [Цетов, 1986].

Пригадаємо висловлювання видатного японського релігієзнавця Като Генті: «Не кажи, що знаєш Японію, якщо не маєш уявлення про синто» – настільки важливо, навіть необхідно, знання про нього для будь-якого іноземця, який бажає зрозуміти духовний світ японців» [Като Генті 2008, 11]. Отже, японський менталітет і культуру неможливо розглядати окремо від національної релігії «синто», що продовжує існувати у суспільстві, яке ототожнюється з найсучаснішими досягненнями цивілізації. Поєднання традиційного й сучасного західною людиною сприймається як контрастність, для японця – це природний зв'язок коріння і паростків одного дерева. З покоління у покоління передається повага до народних традицій і звичаїв, духів предків, рідної природи. Отже, історична пам'ять, хоча й значною мірою міфологізована, – стали найважливішими атрибутами етнічної ідентичності японців.

Синто – це споконвічна релігія жителів Японських островів з найдавніших часів дотепер. Синто охоплює всі аспекти життя і культури японського народу. Спочатку це був комплекс давніх ритуалів і народних вірувань, суть яких полягала в анімізмі, тобто обожнюванні природи і тварин, культі предків, поклонінні божествам *ками* (神) та духам, які за уявленнями японців, можуть бути присутні навіть у неживих речах, на кшталт гір, каменів, водопадів. Культ предків і повага до надприродних сил була пов'язана з легендами про народження Японських островів і зішестя богів на землю для її заселення. У стародавній Японії вірування не були сформовані у єдину релігійну систему. Вони отримали назву «синто» тільки з появою буддизму, який прийшов з Китаю у 538 р., оскільки виникла необхідність відокремити автентичні японські вірування від буддизму [Єсими Умеда, 3].

Синто виник з місцевих культів природи, поклоніння місцевим, родовим і племенним божествам. Первісні шаманські й чаклунські обряди синто почали набувати єдиного образу тільки з V–VI ст., коли імператорський двір почав контролювати діяльність синтоїських храмів. На початку VIII ст. при імператорському дворі був створений спеціальний департамент у справах синто [4].

«Синто» (神道) означає «шлях богів». Вперше це слово було згадано у 720 р. в імператорській хроніці «Ніхон сьокі» («Аннали Японії»), де було сказано, що імператор Йомей (540-587) «ввів у вчення Будди і вшановував шлях богів» [Ніхон Сьокі 1997, 80]. У синто немає ані засновника, ані святого писання. Проте збереглися деякі стародавні записи, виконані за наказом імператриці Геммей (роки правління: 707-715), – «Кодзікі» (古事記 «Записи давніх діянь», 712 р.) та «Ніхон-сьокі» (日本書紀, скорочено «Ніхон-гі» – «Аннали Японії», 720 р.), які включають японську міфологію та

історію. Вони є історичною і духовною основою синто. Через кілька років, за наказом імператриці були створені «Фудокі» (風土記 «Записи крайових звичаїв»), що також є важливим джерелом інформації про вірування давніх японців.

Синто – релігія теантропічного типу. Вона бачить божественне у людині та у всесвіті, її принцип: «Божество у кожному з нас» [Като Генті 2008, 37]. Для синто притаманне сприйняття людини й навколишнього світу як одного цілого, нерозривне поєднання сакрального й буденного. Краса й мальовничість японської природи, особливості географічного розташування, ізольованість і віддаленість від інших країн, суворість природних умов та непередбачуваність стихій з давніх-давен привчили японський народ поважно ставитись до природи, прислухатись і прилаштовуватись до неї. Японці переконані, що живуть у світі, який населений невидимими силами. Культ природи органічно супроводжує буття японців протягом багатовікової історії та проявляється у різних сферах господарської діяльності, культурі, літературі та мистецтві. А через ритуал – важливу частину будь-якої святкової та буденної діяльності японців – встановлюється гармонія з навколишнім світом і досягається відчуття єдності з живою природою.

За обрядовістю та метою культів давні вірування японців можна розділити на групи: виробничі культу (пов'язані з сільським господарством і рибальством); культу зцілення (які забезпечують зцілення від хвороб); культу заступництва (спрямовані на захист від епідемій та інших негараздів); культ охорони домашнього вогнища (який оберігав від пожеж і підтримував злагоду у родині); культ удачі й процвітання (надавав добробут і блага у житті); культ відлякування злих духів (спрямований на позбавлення від чортів, водяних, демонів) [Кашкараєва, 5]. Отже, основний зміст давніх вірувань японців полягав у релігійних обрядах, які були безпосередньо пов'язані з повсякденним життям.

На відміну від інших світових релігій, які у японській мові позначаються ієрогліфом 教, що означає «вчення», синто записується з ієрогліфом 道 – «шлях». Отже, для японців синто – це більше, ніж релігія – це модель світу і філософія його пізнання.

Синто як світосприйняття і показник національної ідентичності японців почав досліджуватись у XVIII ст. В Японії виникла науково-філософська школа *Кокугакуха* (яп. 国学 «країнознавство»), яка займалась вивченням автентичного японського світогляду й духовності через історію та пам'ятки класичної японської літератури, такі як «Кодзікі» (712 р.), «Ніхон сьокі» (720 р.), «Манйосю» (753-760 рр. /?) та інші. Яскравими представниками однієї з течій цієї школи були видатні вчені Камо Мабуті (1697-1769) й Мотоорі Норінага (1730-1801).

Пошуки справжнього «духу Ямато» продовжили на початку XX ст. Янагіта Куніо (1875-1962) та Орікуті Сінобу (1887-1953). Незалежно один від одного вони дійшли висновку, що необхідно досліджувати не тільки літературні пам'ятки, але й традиції первісних вірувань, ритуали, обряди, що збереглися до наших днів, та фольклор. Одним з найбагатших джерел фольклорного матеріалу стали казки різних провінцій Японії.

Нашарування відбитків різних епох, народні вірування й марновірства, прикмети, календарна родинна обрядовість – все це склалося у своєрідну чарівну мозаїку життя

японського народу і відобразилося у японських народних казках. Ми не маємо можливості згадати всіх казкових міфологічних персонажів, більш того, описати кожного з них (за сучасним японським каталогом кількість всіх привидів і духів, які населяють Японський архіпелаг, становить 1826), але акцентуємо нашу увагу на зв'язку чудовиськ, перевертнів і привидів із первісними народними віруваннями.

Казкових міфологічних істот традиційно поділяють на три великих групи: чудовиська (*йокаї*), перевертні (*хенге*) та привиди (*юрей*). Всі вони є героями японської народної демонології, представниками потойбічних сил, наділені надзвичайними можливостями та здібностями.

Йокаї (з яп. привид, дух, чудовисько) – це потойбічні істоти, демони, чудовиська. Вони надзвичайно різноманітні за зовнішністю, атрибутами і чарівними предметами, якими володіють, функціями, звичками та поведінкою. Проте їх об'єднує загадковість, що власне й закладено у значенні ієрогліфів, якими записується слово *йокаї* (妖怪) – «дивний, чарівний» і «загадка, привид, щось дивне». Особливістю представників цієї демонологічної групи є те, що вони «діти» природи і, за невеликим винятком, живуть подалі від людських будівель – у горах, лісі, полі, річці, вирі або морі. *Йокаї*, зазвичай, антропоморфні та цілком матеріальні, хоча і мають дивну зовнішність (червоне або синє обличчя, дзьоб замість носа, рот до вух, бичачі роги, ікла, черепаший панцир тощо). Вони люблять лякати людей і можуть навіть їх з'їсти. *Йокаї* живуть своїм життям і зустріч людини з ними буває завжди випадковою. Найбільше шансів зустрітися з ними у сутінках або із настанням ночі. Цей час у японській мові навіть має особливу назву «*оума-га докі*» («час зустрічі з демоном»). Натрапити на потойбічних створінь можна у горах, темному лісі, біля старих храмів, подалі від людського житла [Садокова, 10].

Японський етнограф і фольклорист Янагіта Куніо розробив класифікацію *йокаїв* і поділив їх на такі групи: *яма-но йокаї* (山の妖怪) – духів гір, *мідзу-но йокаї* (水の妖怪) – духів води, *міті-но йокаї* (道の妖怪) – духів доріг, *уті-но йокаї* (家の妖怪) – домашніх духів та *оні* (鬼) – чортів, демонів. Найяскравішими представниками *йокаїв* є *тенгу*, *каппа*, *ямамба*, *оні*, *дракони*, *русалки* тощо. Їм присвячені численні легенди й казки. Це казки «Дід Кобуторі», «Віяло тенгу», «Урасіма Таро», «Нопперпон», «Витівки Хікоїті» тощо. Японські фахівці виокремлюють казки, присвячені оповіданням про чудовиськ і привидів, в окремий жанр «*Обаке банасі*» (お化け話).

Юрей (幽霊 – з яп. дух, привид, примара) – це привиди, духи померлих, які часто з'являються у жіночій подобі, але їхня нижня частина тіла дещо примарна: вони на мають ніг. Такими уявляли японці так званих «класичних» *юреїв*. Але не стільки зовнішність, скільки природу *юрей* чітко відображають ієрогліфи, з якого складається це слово: 幽 – «потойбічний» і 靈 – «дух, душа, привид». *Юрей* – це душі померлих, які з тієї чи іншої причини не можуть знайти спокою після смерті. А. Накорчевський наводить таку класифікацію «класичних» *юреїв*: ті, хто загинув насильницькою смертю; над ким не були виконані відповідні погребальні обряди або не проводяться необхідні поминальні служби; хто не завершив якусь надзвичайно важливу справу (найчастіше – це помста); душі тих, хто тимчасово залишає свою тілесну оболонку це за

життя; віроотступники, яких не приймає ані земля, ані небо (це стосується «суворих» конфесій, яких у Японії незначна кількість) [Накорчевский, 2003].

Юреї, на відміну від *йокаїє*, навмисно шукають зустрічі із людиною і навіть можуть переслідувати фольклорного героя на величезних відстанях, відправляючись за ним через річки, поля і гори. Якщо *йокаї* бувають простодушними й легковірними, і навіть можуть допомогти людині за певних обставин, то *юреї* нерідко викликають справжній жах своїм виглядом (мають гладку кулю замість голови або очі на ногах). *Юрей* може з'явитись у вигляді згустку туману або немовляти з обличчям старого діда.

Японська народна демонологія налічує цілу низку різновидів *юреїєв*, які відрізняються за зовнішністю, поведінкою та функціями. Наприклад, *онрьо* (怨霊) – це душі несправедливо ображених, які прагнуть помсти; *о-баке* (お化け) – страшенні істоти, які люблять лякати людей; *хітоцуме кодзо* (一つ目小僧) – лисе однооке чудовисько, схоже на буддистського ченця. Але є і добрий привид *баку* (狢), який їсть погані сни і зображується у подібі чепрачного тапіра.

Віра японців у привидів пов'язана з уявленнями про душі предків, які відвідують цей світ двічі на рік. Яскравим прикладом цього є свято *О-Бон* (お盆) – день поминання померлих, яке святкується у Японії з VI ст. і щороку проводиться влітку протягом трьох днів. Друга назва *О-Бон* – Свято Ліхтарів, оскільки з настанням темряви запалюються численні ліхтарики або вогнища для того, щоб присвітити духам предків дорогу додому й назад. Свято *О-Бон* прийшло до Японії разом із буддизмом. Проте воно зазнало значного впливу з боку синто і народних вірувань японців, пов'язаних із культом предків. Традиційна дата святкування *О-Бон* – п'ятнадцятий день сьомого місяця відповідно до місячного календаря. Але після переходу Японії на григоріанський календар дата святкування стала відрізнятися в залежності від місцевості. Останнім часом у більшості регіонів країни святкують з 15 серпня. Метеоритні дощі, які проходять у цей час, вдало вписуються у контекст свята. У деяких районах Токіо, Тохоку, а також у Йокогамі *О-Бон* святкують 15 липня, а на півночі Канто, деяких частинах Тюоку, Сікоку і Кюсю та на Окінаві – за місячним календарем. У наш час, зазвичай, на період свята службовцям надається відпустка, щоб вони мали можливість відвідати рідні місця й виконати необхідні ритуали, пов'язані із поминанням померлих. Хоча здавалося б свято поминання померлих сумне, але в Японії навпаки проводиться весело та яскраво. Обов'язковою частиною свята є традиційний танець *бон-одорі* (盆踊り), призначення якого в тому, щоб ублажати духів предків і просити їх про допомогу. Ще одне призначення танців, як зазначає А.Лазарев, – вигнання чужих, небезпечних духів, які під час свята могли проникнути у наш світ [Лазарев, 6].

Перевертні *хенге* (変化), найпопулярнішими з яких є лисиці (狐 *кіцуне*), борсуки (狸 *танукі*) й кішки (猫 *некомата*), здатні приймати людську подобу (а не навпаки, як у західній традиції). Характерною ознакою перевертнів *хенге* є хвіст, який залишається і в людини, на яку перетворився *хенге*. За японськими народними повір'ями, майже всі тварини й птахи здатні приймати різні подоби, включно людську. Яскравою ілюстрацією стародавніх народних вірувань у перевертнів є маленькі каплички – *хо-кора* (祠), присвячені духам тварин, які й сьогодні можна зустріти у різних місцевостях Японії.

Серед японських народних казок можна знайти багато історій про витівки тварин-перевертнів (наприклад, «Обдурений борсук», «Лисиця – майстриня голити голів», «Пісня кішки» «Жінка-павук», «Сестра-перевертень»).

Тонке відчуття природи, переконаність в існуванні внутрішньої енергії світу, сприйняття людини як часточки Всесвіту сформувало у японців уявлення про божеств *ками*, яких вони бояться та обожнюють, але оберігають та шанують місця їхнього перебування. Вже з VII – VIII ст. численні синтоїські божества стали предметом масового вшанування. Каплиці й храми, присвячені *ками* певної місцевості, можна зустріти у полі, на пагорбі, на узбіччі дороги або високо у горах. У м. Нара сакральним смислом наділені олень і лань; у Фусімі, одному з найвеличніших синтоїських святилищ, – лис Інарі [Д'єлз 2003, 13]. Існування численної кількості легенд, присвячених тому чи іншому міфологічному персонажу, свідчать про те, що вони настільки увійшли у життя японців, що сприймаються як частина їхнього буття.

Проте не всі японські міфологічні персонажі – представники потойбічних сил, герої народної демонології, згадуються у «храмовому синто», але вони посідають значне місце у народних віруваннях японців. Вони займають порівняно низьке місце ніж *ками*, але ця межа досить розмита. З досліджень японських фахівців (Міяке Хітосі, Накамура Теїрі) ми можемо зробити висновок, що за певних обставин чудовиська, духи й привиди можуть перетворитися на *ками* й, навпаки, *ками*, якого обділили увагою, може стати злим духом. Свідченням амбівалентності *ками* й духів можуть бути наступні факти.

Опис японських демонів *оні* (鬼) можна знайти в енциклопедичному словнику синто у розділі про «народних *ками*». *Оні* виступають важливими персонажами свята весняного рівнодення *Сецубун* (節分), що означає «вододіл сезонів». *Сецубун* – це одне з найдавніших свят Японії, яке раніше відбувалося за місячним календарем у дванадцятому або першому місяці, а тепер – у першій декаді лютого, зазвичай, 3 або 4 числа (за сонячним календарем). *Сецубун* пов'язують із поняттями китайської філософії – інь-ян. Ці два протилежних начала лежать в основі світобудови: світ і темрява, активне й пасивне, чоловіче і жіноче. Вважалося, що на межі сезонів ці два начала протистоять один одному, що викликає різноманітні нещастя. У зв'язку з цим, проводився обряд вигнання демонів, щоб забезпечити благополуччя. На *Сецубун* японці розкидають боби (засіб від нечистої сили) і промовляють магичне заклинання: «*Оні ва ото, фуку ва уті*» («Чорти – геть, щастя – у дім»). Цей обряд проводиться у храмах і вдома [Енциклопедія 2000, 479]. Таким чином, *оні* забирають із собою всю погану енергію, що накопичилася у домі за рік.

Ще один *йокай* – гірський дух *тенгу* (天狗) – користується значною популярністю. На нашу думку, саме як казковий персонаж *тенгу* увібрив у собі народні уявлення про нього, які змінювались протягом століть. Від злого та часом підступного птахоподібного гірського духа, викрадача дітей, противника буддизму *тенгу* перетворився на антропоморфну істоту, яка стала символом багатьох бойових мистецтв Японії, легендарним вчителем *будзюцу*, праобразом воїнів *ніндзя*, підбурювачем війн, борцем проти брехні й марнославства, захисником природи й гірських святилищ. Його образ ідентифікували з *ямабусі* (山伏 – «воїн-священик») – послідовниками практики *Сю-*

тендо – стародавнім вченням, яке виникло у VII ст. і було поєднанням самобутніх синтоїських вірувань та магічних ритуалів даосизму і буддизму. Доказом того, що *тенгу*, будучи *йокаєм*, все ж таки вважався своєрідним божеством, можуть слугувати слова настоятеля храму з казки «Тенгу і хлопчик-служка»: «Хоч о-тенгу-сама й божество з найнижчих, але і його потрібно шанувати». Префікс -о та додавання слова «сама» («пан») у японській мові є маркером підвищеної ввічливості.

Ставлення японців до героїв народної демонології досить неоднозначне. Не можна сказати, що *тенгу*, *каппа* (河童), *яммба* (山姥) та інші сприймаються лише як негативні персонажі. У текстах казок можна знайти чимало сюжетів, які свідчать про те, що навіть найнижчі духи природи потребують шанобливого ставлення до себе, вони цінують проявлене до них добро, а отримані від них у нагороду подарунки приносять щастя, удачу, багатство і добробут («Чарівне калатало», «Дружина-лисиця», «Дух гори і хлопчик», «Подарунок діви озера», «Відьма з гори Тефукуяма» та ін.).

Загалом, духи японської демонології виступають як божества *камі*: вони охороняють природне середовище від забруднення, є необхідною ланкою у календарно-обрядовій культурі японців. У японських казках згадуються численні народні повір'я, пов'язані з різноманітними духами. Наприклад, у казці «Дружина-лисиця» дізнаємося, що амулет на дверях оселі запобігає проникненню у дім перевертнів. А прочитавши казку «Хлопчик, який малював кішок», переконаємося у тому, що оселяються перевертні у покинутих храмах. Людині небезпечно «стояти над виром так, щоб тінь її падала на воду, інакше її потягне *нусі* – дух непроточних вод, величезний павук або змія, здатний приймати людську подобу» – застерігає казка «Гірські груші». У багатьох казках часто наводяться пояснення походження того чи іншого природного явища, які пов'язуються з надприродними силами, духами і потойбічними силами. Наприклад, коріння у гречки червоне від того, що після смерті злої відьми *яммби* бризнула її кров і пофарбувала гречку в полі («Золотий ланцюг небесного бога»). У іншій казці «Урі-хіме й Аманодзяку» червоний колір коренів гречки та місканту (висока рослина японських рівнин з верхівкою у вигляді мітелки) пояснюється тим, що пролилась кров *Аманодзяку* (天邪鬼) – одного з демонів *йокаїв*.

Про значення для японців найдавніших вірувань, міфологічних уявлень, прикмет і звичаїв говорять детально вказування у багатьох японських народних казках на конкретну місцевість, де відбуваються події, про яку б надзвичайну історію не йшлося: «на березі Кітамае (Японське море) у селищі Оура», «храм Умпендзі», «на околиці міста Міяті, біля храму Асодзіндзя», «під веррандою дому Ідзумія у місті Комацу», «на гірському перевалі Тагімі», «у вогняної гори Асо», «пагорб Хоккедзака біля міста Кумамото» тощо. І якою б дивною не була історія, часто додаються слова на кшталт «ось що у давнину бувало».

Отже, народні казки переконливо свідчать про неоднозначне ставлення японців до міфологічних персонажів: вони можуть виступати як злі сили, а можуть навпаки допомагати людині. На відміну від легенд, які є описом конкретного випадку зустрічі з міфологічним персонажем, казки є квінтесенцією уявлень про цих загадкових істот, у яких переплітаються нашірвання багатьох сторіч народних вірувань японців.

1. Аокумо – Голубой паук. 50 японских историй о чудесах и привидениях. Екатерина Рябова (сост.) [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://lib.rus.ec/b/129680>
2. Дёлэ Н. Япония вечная / Н.Дёлэ; Пер. с фр. С. Балашовой. – М.: ООО «Издательство Астрель»: ООО «Издательство АСТ», 2003. – 160с. 3. Ёсими Умеда. Роль синто в японской культуре [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.rodon.org/relig-100624123604>
4. История Древнего мира. Древний Восток. Индия, Китай, страны Юго-Восточной Азии. – Мн.: Харвест, 1999. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.countries.ru/?pid=2179>
5. Кашкараева Ч. Верования древних японцев. [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://ancient.astrostar.ru/Japan/35020.html>
6. Лазарев А. Национальный праздник О-Бон. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://www.pravto.ru/n_o_bon.html
7. Легенды и сказки Древней Японии / пер. с яп. В. Марковой. – Екатеринбург. У-Фактория, 2007. – 512 с. 8. Накорчевский А.А. Синто / А.А. Накорчевский. – 2-е изд., испр. и доп. – СПб.: Азбука-классика: Петербургское востоковедение, 2003. – 448 с. 9. Нихон Сёки - Анналы Японии: В 2-х т. Т.2.: / Пер. со старояп., коммент. Л.М. Ермаковой, А.Н. Мещерякова. – СПб.: Гиперион, 1997. С.80
10. Садокова А. Демону имени не называй. [Электронный ресурс] – Режим доступа: http://svitk.ru/004_book_book/1b/159_sadokova-demonu_imeni_ne_nazivai.php
11. Цветов В.Я. Пятнадцатый камень сада Рёандзи. – М.: Политиздат, 1986. – 302 с. 12. Япония от А до Я. – Популярная иллюстрированная энциклопедия. – М. Издательство «Япония сегодня», 2000, 640 с. 9. 13. Японські народні казки: [У 3 т.] / Переказав укр. Є. Литвиненко. – К.: «Задруга», 2006. 14. Японские народные сказки / [Пер. В. Марковой Илл. К. Чёлушкина]. – М.: «Знак». – 1994. – 70 с.

І. Курман,

Київський національний університет
імені Тараса Шевченка

ЖІНОЧІ ОБРАЗИ У ДРАМАТИЧНІЙ СПАДЩИНІ МІШІМИ ЮКІО

Досліджено особливості жіночих образів у драматичних творах Мішіми Юкіо в контексті японської літератури. Акцентується увага на зв'язку особистості автора, його професійної діяльності з літературною творчістю.

Ключові слова: драма, класичний японський театр, образ «фатальної жінки»

Исследованы особенности женских образов в драматических произведениях Мишима Юкио в контексте японской литературы. Акцентируется внимание на связи личности автора, его профессиональной деятельности с литературным творчеством.

Ключевые слова: драма, классический японский театр, образ «роковой женщины»